

Տ. ՎՐԹԱՆԵՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՔՐԱՅԱՄՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ
Ս. ՄՆԵՂՅԱՆ ՃՐԱԳԱԼՈՒՅՑԻ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(5 հունվարի 2024 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Ես եմ լոյս աշխարհի. որ գայ զկնի Իմ՝ ընդ
խաւար մի գնասցէ, այլ ընկալցի զլոյսն կենաց»
(Յովհ. Ը. 12):

Սուրբ ծննդյան նախատոնական այս երեկոյին, երբ մեր ազգային կյանքում եւ մեր հոգիներում դեռեւս թեւածում են հոգեւոր խավարի ու անորոշութեան որոշ նշույլներ, փրկչական այս խոսքերն են գալիս՝ փարատելու մռայլն ու աղջամուղջը մեր սրտերի. «Ես եմ աշխարհի լոյսը...»:

Ծննդոց գրքում Աստծու արարչութիւնն սկսվում է «Եղիցի Լոյս...» հրամանի արձակումով, որով հալածվում են տիեզերական խավարն ու անորոշութիւնը՝ քառսը, եւ սկզբնավորվում են տեսանելի ու անտեսանելի բոլոր արարածները: Բայց այսքանով չի ավարտվում Աստծու խոսքից ծագող Լոյսի առաքելութիւնը, որովհետեւ, լինելով աստվածային անսահման սիրո զեղում, այն բնականորեն պետք է լինի հարատեւ եւ շարունակական, ինչպէս եւ հաստատում է ավետարանիչը. «Այդ ճշմարիտ Լոյսն էր, որ լուսավորում է ամեն մարդու, որ աշխարհ է գալու» (Հովհ. Ա. 9):

Հիսուս Քրիստոսի հրաշափառ ծնունդը ոչ այլ ինչ էր, եթե ոչ վերստին հռչակումն աստվածային «Եղիցի Լոյս» հրամանի: Աստված խոնարհվեց մարդկային մակարդակի՝ վերականգնելու արարչութեան խաթարված ներգաշնակութիւնը եւ կանգնեցնելու մարդկութեան՝ նորից դեպի քառս գնացող վայրընթացը: Հայ ժողովուրդն առաջիններից մեկը ընդառաջ գնաց աստվածային ճշմարիտ Լոյսին, որովհետեւ իր ենթա-

գիտակցական ոլորտում դեռևս կրում էր հիշողությունը եւ նշույլները նախաստեղծ լույսի: Ուստի Քրիստոսի բերած հոգեւոր նորոգումը մենք կոչեցինք լուսավորություն, մեր ազգի առաքյալներին եւ պաշտոնական առաջին հայրապետին անվանեցինք լուսավորիչներ, իսկ մեզ էլ սկսեցինք համարել Լուսո որդիներ:

Սուրբ Ծննդյան այս հոգենորոգ տոնին, որ տարեվերջյան ու գալիք տարվա հաշվետու մի հանգրվան է ամեն մի քրիստոնյայի համար, հետադարձ հայացք նետենք մեր անցած տարիներին եւ փորձենք լույս սփռել մեր ներքին մտահոգությունների ու անորոշության խավարի վրա: Այսօր զրկված ենք վերջին տասնամյակներում ազգային մեր կյանքը միավորող, ոգեշնչող եւ ուղղորդող վառ ջահերից մեկից՝ Արցախից, ու մտամոլոր հարցնում ենք. «Որտեղից ստանանք մեզ այդքան անհրաժեշտ ու կենսական լույսը, որով վերստին պիտի վառենք մեր հանգած լապտերը»:

Սակայն Աստծու փրկությունը միակողմանի եւ մեկանգամյա գործողություն չէ եւ ենթադրում է ընդառաջ գնացող մոտեցում: 19-րդ դարի սկզբի անգլիացի նկարիչներից մեկի վրձնին պատկանող հայտնի մի կտավ կա, որ կոչվում է «Աշխարհի Լույսը»: Գիշերվա մթության մեջ պատկերված է Տեր Հիսուս Քրիստոս, որը թափում է փակ եւ մամուռակա լած, դրսից բռնակ չունեցող մի դուռ: Ի պատասխան այն հարցին, թե ինչու դուռը բռնակ չունի՝ նկարիչը պատասխանել է, որ բռնակը ներսի կողմից է: Այդ մենք է, որ պիտի բացվենք Լույսին:

Այն պահից, երբ մենք ընդունեցինք Քրիստոսի ժողովուրդը լինելու հրավերը եւ ուխտեցինք լինել Լույսի որդիներ, փոխվեց նաեւ մեր կյանքի ու պարտականությունների ուղին՝ «Ում շատ է տրված, նրանից շատ է պահանջվում»: Ուստի երբ մենք հեռանում ենք այդ լույսից եւ մեր առաքելությունից, անմիջապես կրում ենք դրա կործանարար հետեւանքները: Խոսքիս կենդանի ու դեռևս թարմ վկաները հենց մենք ենք, այստեղ հավաքված յուրաքանչյուր ոք:

Տասնամյակներ շարունակ իր անկախության համար մաքառող Արցախը պատմության մեջ առաջին անգամ ենթարկվեց ամբողջական հայաթափման: Ադրբեջանի կողմից հատուկ նպատակով իրագործված իննամսյա շրջափակման եւ մարդասիրական ճգնաժամի հետեւանքով հյուծված մեր ժողովուրդը հերոսական դիմադրություն ցույց տվեց

նաեւ ռազմի դաշտում. ցավոք ուժերն անհավասար էին, իսկ Արցախը՝ միայնակ:

Ճրագալույցի լուսառատ այս երեկոյան մտովի տեղափոխվում ենք երկու կարեւոր տաճարներ: Առաջինը Ստեփանակերտի Սուրբ Աստվածածին առաջնորդանիստ տաճարն է, որ անգամ շրջափակման պայմաններում Ծննդյան տոներին լցված էր աննկարագրելի սիրով ու ջերմությամբ: Այսօր այստեղ Պատարագի ընթացքում, առաջին շարքերում մեզ հետ աղոթակից ունենալով Արցախի օրենսդիր եւ գործադիր իշխանություններին՝ գլխավորությամբ Արցախի նախագահ տիար Սամվել Շահրամանյանի, թվում է, թե հերթական տոնական Պատարագն է Արցախի առաջնորդանիստ եկեղեցում, որի ընթացքում մեծ ուրախություն ենք ունեցել վայելելու նաեւ հայրական ներկայությունն ու օրհնությունը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի:

Վհագիւմ Տեր, տոնական այս առիթով, հանուն Արցախի մեր հավատավոր ժողովրդի՝ մեր որդիական ջերմ սերն ու անկեղծ երախտիքներն ենք բերում Ձերդ Սրբությունը, որ տակավին Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդության տարիներից սկսյալ՝ անմնացորդ նվիրումով աջակից եք եղել Արցախի ազատագրական սրբազան պայքարին: Մենք մշտապես զգում էինք Ձեր հայրական խնամքն ու ներկայությունը հատկապես մեր նեղության օրերին, եւ այսօր էլ ի հեճուկս բազմաթիվ խոչընդոտների, Հայոց Եկեղեցին հաստատակամորեն շարունակում է հավատալ հայկական Արցախի լուսավոր գալիքին:

Սիրելի՛ ներկաներ, մեր մտապատկերում հառնող երկրորդ տաճարը Սուրբ Ծննդյան տաճարն է, այն համեստ մսուրը, որի անշուք ու խոնարհ մեծության առջեւ այսօր ծնկած՝ փորձում ենք հասկանալ, թե ինչու զրկվեցինք առաջին տաճարից:

Այս տարի տասնյակհազարավոր մեր հայրենակիցներ առաջին անգամ Ամանորյա եւ Սուրբ Ծննդյան տոները պիտի դիմավորեն իրենց փայփայած օջախներից հեռու, բայց ո՛չ օտարության մեջ, ուստի այնպիսի սիրով ու ջերմությամբ պետք է պարուրենք Արցախի մեր քույրերին ու եղբայրներին, որ նրանք նորից սկսեն հավատալ իրենց լուսավոր գալիքին: Սիրելի՛ արցախցիներ, լցվեք աստվածային հույսով եւ լավատեսությամբ, ապրեք եւ արարեք Մայր Հայաստանում, որովհետեւ միայն այս կերպ կարող է արթուն մնալ եւ իրագործվել վերագարձի հույսը:

Երբ ծառը խնամքով են հանում հողից եւ չեն վնասում նրա արմատները, ինչ-որ չափով հնարավոր է դառնում նրան այլ տեղում աճեցնելը, իսկ մի ժողովրդի, որի արմատները դարերով են սերտաճել հայրենի հողի մեջ, անհնար է առանց արմատները վնասելու հանել իր հողից: Մեզ բռնի կերպով քաշեցին ու պոկեցին մեր դարավոր այգուց, իսկ մեր արմատները մնացին այնտեղ: Ուստի նորից պիտի ձգտենք միանալ մեր արմատներին, այլապես, որպես պտղատու ծառ, դատապարտված ենք չորանալու:

Սուրբծննդյան լուսաբեր այս երեկոյան աղոթում ենք մեր երկրի եւ պետականության անսասանության համար, մեր նահատակ քաջորդիների հոգիների խաղաղության, անհայտ կորած եւ գերյալ մեր զավակների շուտափույթ վերադարձի համար, ինչպես նաեւ այս պահին սահմանը հսկող մեր զինվորների համար: Աղոթում ենք նաեւ գերության մեջ գտնվող Արցախի ղեկավարության տոկունության եւ վերադարձի համար: Մեր ցանկությունն է, որ Արցախն իր պետական կառույցներով շարունակի գոյատեւել՝ թեկուզ Մայր Հայաստանում, որը հիմք պիտի լինի հայրենի երկիր վերադարձի համար:

Ինչպես հովիվները եւ մոզերը գտան Հիսուս Մանկանը բեթղեհեմյան աստղին հետեւելով, այդպես էլ մենք խոնարհությամբ ու իմաստությամբ կարողանանք վերագտնել ազգային մեր կյանքի զարթոնքի ուղիները եւ մեր կորուսյալ հայրենիքը՝ սուրբծննդյան Լույսին հետեւելով: Արցախը հայոց Դրախտն է, իսկ քրիստոնյաների համար Դրախտ վերադարձը հնարավոր է միայն Հիսուս Քրիստոսի միջոցով: Ուստի, սիրելի՛ հավատավոր քույրեր եւ եղբայրներ, Մանուկ Հիսուսի խոնարհ մսուրի առջեւ ծնկած, մաղթում ենք բոլորիս Քրիստոսով վերադարձ դրախտ՝ Արցախ:

Քրիստոս ծնավ եւ հայտնեցավ, ձեզ եւ մեզ մեծ ավետիս...

